

Rozbudowa budynku szkoły w Rejowcu¹.

Przy pracach projektowych i realizacyjnych można wyróżnić następujące etapy budowy i rozbudowy obiektów szkolnych:

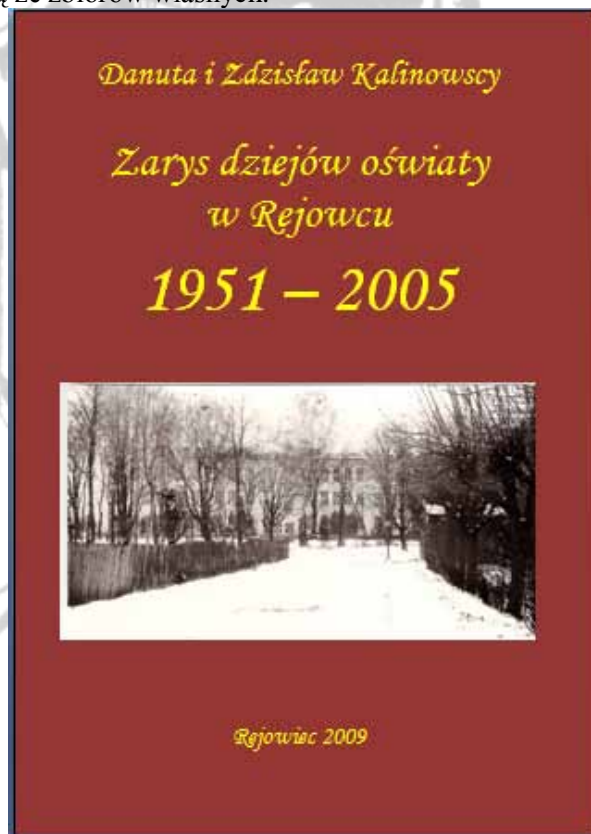
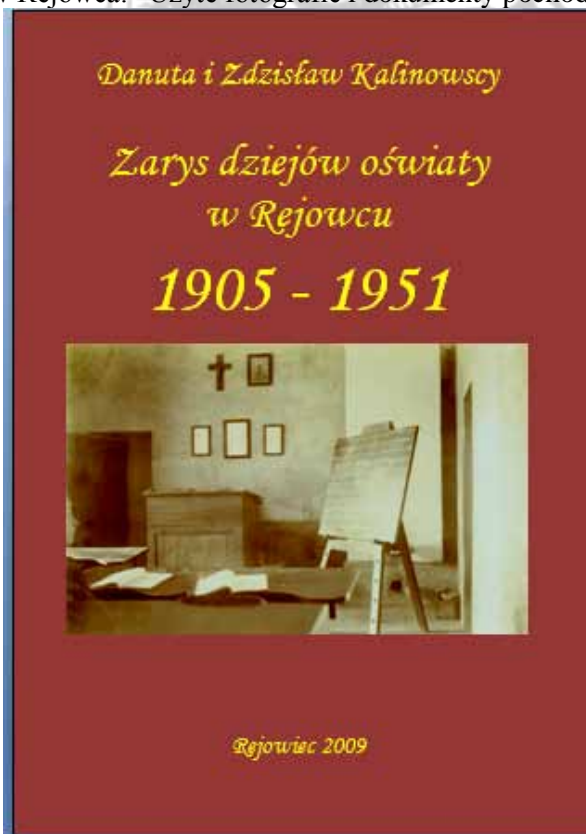
- I - budynek szkolny ze skrzydłem południowym
- II - sala gimnastyczna
- III - bursa dziewcząt
- IV - projektowana bursa chłopców - 8, 0 x 30, 0, która nigdy nie weszła w fazę realizacyjną
- V- rozbudowa budynku szkolnego (skrzydło północne) - 24, 91 x 17,26

Etap I – od 1959 roku.

Podchodząc do tematu rozbudowy budynku szkoły, należy zasygnalizować w paru zdaniach przyczynę, która zaistniała 12 lat wcześniej. Co niejako w sposób automatyczny wymusiła na autorze o cofnięcie się z opisem historycznym parę lat wstecz, czyli do lipca 1947 r. Wówczas na posiedzeniu Gminnej Rady Narodowej w Rejowcu podjęto **Uchwałę Nr.188 z dnia 16 lipca 1947 roku** o następującej treści:

---

¹ Tekst powstał w oparciu o dwutomowe opracowanie książkowe pt. „Zarys dziejów oświaty w Rejowcu 1905 – 1951 i 1951 – 2005”. Prezentowany materiał został celowo skrócony na potrzeby redagowanego cyklu pt. „Kartki z dziejów Rejowca.” Użyte fotografie i dokumenty pochodzą ze zbiorów własnych.

W y c i a g
-----
z protokołu posiedzenia Gminnej Rady Narodowej w Rejowcu
z dnia 16 VII, 1947 roku.

Obecni: Przewodniczący Ob. Pedzinski Władysław
Wojt gminy Ob. Czuluk Tomasz, oraz 27-miu radnych.

P rotokolant: Ob. Stanisław Przychoda -sekretarz Rady.

U c h w a ł a Nr. 188.

Gminna Rada Narodowa w Rejowcu działając na podstawie art. 28 Ust. z dnia 1.9. 1944 roku o organizacji i działaniu Rad Narodowych / Dz. Ust. R.P. Nr. 3 poz. 26 z 1946 roku postanawia: zwrócić się do Ob. Ministra Oświaty w Warszawie z prośbą o otwarcie osmej klasy przy tut. szkole podstawowej. Szkoła tut. jest szkoła zbiorczą w której w klasach starszych gromadzi się młodzież z terenu całej gminy. Dla młodzieży niezamożnej a mieszkającej w znacznym oddaleniu od szkoły Gminna Rada Narodowa przy wypożyczalni Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej otworzyła burse w byłym pałacu w której 4-ro dzieci mieściło się bezpłatnie. W byłym roku mając przyobiecane od Ob. Inspektora Szkolnego na pow. Chełmski, iż zostanie otwarta 8-sma klasa. Gminna Rada Narodowa wspólnie z Zarzadem Gminnym przyczyniła dość duże inwestycje a mianowicie: odremontowane dodatkowe zostały dwie sale szkolne, nabyto w fabryce mebli umeblowanie dla tychże klas za sumę 350. 000 zł. Ponadto wyasygnowano 100.000 zł na zakup pomocy naukowych. Gdyby w bieżącym roku szkolnym przy tut. szkole nie było 8-smej klasy 54 dzieci szkolnych, które w ubiegłym roku ukończyły klasę siódmą musiałyby pozostać w domu, gdyż skierowanie tych dzieci do szkół średnich nie ma mowy, bo to dzieci pracowników miejscowych zakładów przemysłowych, bo też małorolnych i wyrobników, których nie stać na umieszczenie swoich dzieci w internacie i uiszczenie opłat dodatkowych. Koncząc Gminna Rada Narodowa żywi nadzieję iż Ob. Minister przychyli się do naszej prośby i zezwoli na otwarcie 8-smej klasy przy tut. szkole podstawowej.

Za zgodność:

Podwojci

/ Ostrowski Marian /

Os. Rejowiec, dnia 27.VIII. 1947r.

Na podstawie tego cytowanego dokumentu wynika, iż Gminna Rada Narodowa w Rejowcu upoważniła władze samorządowe o wystąpienie z wnioskiem do Ministerstwa Oświaty, aby utworzyć ósmą klasę przy tutejszej szkole powszechnej. W odpowiedzi Ministerstwo przychyliło się do tej prośby i

szkoła podstawowa otrzymała taką zgodę, co w konsekwencji za skutkowało utworzeniem 11-latki ². Pomimo upływu lat w dalszym ciągu uporczywie lansowana jest teza przez wielu ludzi, którzy nie bacząc na dane źródłowe w dalszym ciągu z uporem godnym lepszej sprawy kultywują pamięć u potomnych, że ówczesny kierownik (później dyrektor) był jedynym tworzącym liceum. Trzeba pamiętać, że fakty mówią, co innego. I tak:

W dniu 13 września 1947 roku Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego w Lublinie wydaje Orzeczenie Organizacyjne (zgodę) na utworzenie w Publicznej Szkole Powszechnej w Rejowcu pow. chełmskiego klasy VIII – ej.

Inspektorat Szkolny
Dnia 30 września 1947 r
Nr 1823/47

Do Gminnej Rady Narodowej
w Rejowcu

Przesyłam w załączeniu pismo Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego w Lublinie z dnia 13 września 1947 roku Nr I – 20877/47 w sprawie ósmej klasy w publicznej szkole powszechnej w Rejowcu.

Inspektor szkolny
Jan Lachcik ³

Gmina Rejowiec
Wpłynęło dn. 22.10.1947 r

Poniżej prezentowany dokument był zezwoleniem na działalność szkoły tzw. 11-toletniej w Rejowcu. Jest to jak gdyby swoistego rodzaju akt lokacyjny szkoły średniej w Rejowcu. Tyn samym prestiż Rejowca bardzo wzrósł na mapie oświatowej powiatu chełmskiego.

Poniżej swoistego rodzaju Akt erekcyjny powołujący etapowo do życia szkołę średnią w Rejowcu.

---

² Liceum Ogólnokształcące Stopnia Podstawowego i Licealne im. Henryka Dąbrowskiego.

³ Początkowo w Inspektoracie pracowały 3 osoby. Jana Lachcika powołano na stanowisko Inspektora Szkolnego oraz dwóch pracowników: Romana Germata i Piotra Prusa .

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Lubelskiego
W LUBLINIE

Dnia 13 września 1947 r.

Nr I - 20877/47

Sprawa: **orzeczenie organizacyjne.**

Odpis.

Publiczna Szkoła Powszechna
w Rejowcu
pow. chełmski

Odpowiedź na pismo z dn. / / 19

Nr

ORZECZENIE ORGANIZACYJNE

Na podstawie Instrukcji Ministerstwa Oświaty z dn. 14.V.1947r. Nr II P. - 2548/47 - Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeka co następuje:

I. W Publicznej Szkole Powszechniej w Rejowcu pow. chełmskiego organizuje się jedną klasę.

II. Gminna Rada Narodowa w Rejowcu obowiązana jest w myśl ustawy z dn. 17.II.1922 r./Dz.U.P.P. z 1922 r. Nr 18, poz. 143 i poz. 144/dostarczyć lokal i pokryć wydatki rzeczowe na utrzymanie nowoorganizowanej samej klasy.

III. Orzeczenie niniejsze otrzymuje Publiczna Szkoła Powszechna w Rejowcu, Powiatowa Rada Narodowa w Chełmie, Gminna Rada Narodowa w Rejowcu oraz Inspektorat Szkolny w Chełmie otrzymuje odpis niniejszego orzeczenia do wiadomości.

Za zgodność z oryginałem
dnia 20 / IX 1947 r.

Kurator Okręgu Szkolnego

Fr. Krzemiński-Ojak

*Gminna Rada Narodowa
w Rejowcu.*

do wiadomości

~ Naczelnik Wydziału

G. L.
BOCUMIL FIEDOR
Okręgowy Wydział Szkół

Warto też zaprezentować fragment protokołu, w którym jest mowa, że 11- to latka w Rejowcu rozpoczęła swoją działalność od roku szkolnego 1947/48.

Protokół Nr 2/2/48

z posiedzenia Zarządu Gminnego w Rejowcu odbytego dn. 14-go maja 1948 roku

W paragrafie **3** - sprawy szkolne:

Obecny na dzisiejszym posiedzeniu Zarządu Gminnego ob. Zwierzyński – kierownik 8 – klasowej szkoły podstawowej w Rejowcu zapoznał obecnych z instrukcją o reorganizacji szkół podstawowych ze szkołami średnimi zalecaną okólnikiem Nr 5 Powiatowego Inspektoratu w Chełmie z dnia 7 b.m. Nr 1034/48 i projektem uruchomienia w Rejowcu w roku szkolnym 1948/49 dodatkowej jeszcze jednej klasy t.j. 9-tej, w przyszłości aż do 11-tu klas włącznie. W tym wypadku do samorządów gminnych należałoby uposażenie danej klasy szkolnej. Koszt, który przypuszczalnie wynosiłby około 170.000 złotych.

Protokół Nr 22/1948

Posiedzenia Zarządu Gminy, Prezydium i Gminnej Rady Narodowej Gminy Rejowiec z dnia 21-go maja 1948 roku.

w paragrafie **51** – sprawa szkolnictwa - odnotowano:

(...) „Ob. Lachcik Inspektor Szkolny w Chełmie szczegółowo omówił realizację i wprowadzenie w czyn nowego ustroju szkolnego przez zorganizowanie na terenie gminy tutejszej szkół podstawowych ogólnokształcących, a w szczególności uruchomienie w Rejowcu w przyszłym roku szkolnym tj. 1948/49 9- tej klasy a w przyszłości do 11 – tu klas włącznie, która to sprawa rozwiązałaby kwestię możliwości ukończenia szkół średnich ogólnokształcących przez miejscowe dzieci szkolne”.

Istotna zmiana w szkolnictwie nastąpiła z początkiem roku szkolnego 1948/49, kiedy część szkół powszechnych została połączona z państwowymi gimnazjami i liceami ogólnokształcącymi w **jednolite jedenastoletnie szkoły ogólnokształcące stopnia podstawowego i licealnego**. Nowo powstałe szkoły realizowały program siedmiu klas szkoły podstawowej i czterech klas liceum ogólnokształcącego.

Protokół Nr 6/49 Gminnej Rady Narodowej w Rejowcu z dnia 7 sierpnia 1949 roku

zawiera uchwały dotyczące podejmowanych starań przy powoływaniu szkoły 11-to letniej w Rejowcu.

pkt 12 -Wystąpić do Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie o przejęcie od gminy Rejowiec 11-to letniej szkoły ogólnokształcącej w Rejowcu.

Uchwała Nr 28

Gminna Rada Narodowa zwraca się z prośbą do Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie o przejęcie od gminy Rejowiec 11-to letniej szkoły ogólnokształcącej w os. Rejowiec położonej i wstawić do budżetu państwowego na rok 1950 kredytowania na jej utrzymanie.

(Przesłano do dyrekcji Szkoły w Rejowcu dnia 13.08.1949r L.I/22/17)

Gminna Rada Narodowa po zapoznaniu się z pismem Dyrekcji 11-to letniej Szkoły Ogólnokształcącej w Rejowcu z dnia 15.07.1949 r L247/49 w sprawie organizacji szkoły ogólnokształcącej w os. Rejowiec powieli następująco:

Uchwała Nr 31

Gminna Rada Narodowa w trosce o należyty rozwój oświaty na terenie gminy zwraca się z prośbą do władz szkolnych o wydanie odnośnego orzeczenia, co do organizacji szkoły w os. Rejowiec, jako szkoły ogólnokształcącej stopnia podstawowego i licealnego od 1-szej do 11-ej klasy włącznie. Za koniecznością tą przemawiają następujące względy:

1 – Osada Rejowiec, jako ośrodek gminny o charakterze miejskim liczy 1800 mieszkańców.

- 2 – tuż przy osadzie położona stacja kolejowa oraz przecina szosa Chełm – Krasnystaw i z tego tytułu komunikacja odpowiednia dla wielu młodzieży.
- 3– młodzież rodziców pracujących w zakładach przemysłowych (cementownia, cukrownia, tartak, gorzelnia) korzysta wyłącznie ze szkoły ogólnokształcącej w Rejowcu
- 4 – obecnie do szkoły ogólnokształcącej w Rejowcu uczęszcza ponad 600 dzieci i młodzieży.
- 5 – znaczna ilość młodzieży z uwagi na bliską odległość uczęszcza z okolicznych gmin powiatu chełmskiego a nawet z sąsiedniego powiatu krasnostawskiego.

(Przesłano do dyrekcji Szkoły w Rejowcu dnia 13.08.1949r za L.I/22/19/49)

Protokół Nr 2
z dnia 27 lutego 1951 roku z sesji Gminnej Rady Narodowej w Rejowcu
(fragment protokołu odnoszącego się do oświaty)

punkt 6. Sprawozdanie dyrektora Stanisława Zwierzyńskiego 11- letniej Szkoły Ogólnokształcącej w Rejowcu.

(...) „w klasach stopnia podstawowego jest 528 uczniów, z tego w obwodzie Rejowiec jest 343, poza obwodem 185.

W klasach licealnych jest 165, Ogółem w rejowieckiej szkole uczy się 693 młodzieży.

Sił nauczycielskich jest 22 z **kwalifikacjami do klas licealnych – 2**

Do organizacji młodzieżowych należy:

ZMP	- 144
ZHP	- 207
PCK	- 133
TPPR	- 221

Dożywianiem objęto 535 z tego 121 – bezpłatnie.

Potrzeby – **brak sił do klas licealnych i pomocy naukowych.**

Na początku drugiego kwartału (wiosna) 1951 roku został skierowany Marian Hołub do szkoły w Rejowcu, jako nauczyciel o specjalności matematyki i geografii w klasach VIII – XI.

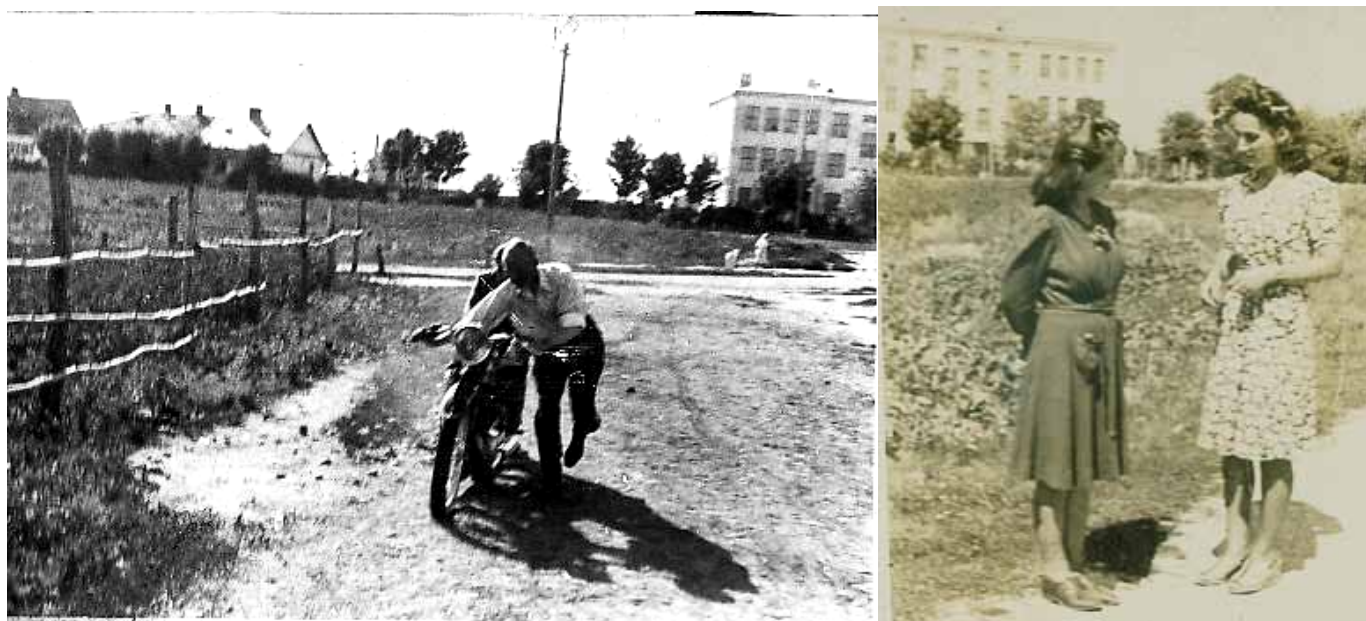
Należy mieć na uwadze, że był to czwarty rok funkcjonowania liceum w ramach szkoły 11-letniej i w tym roku w maju miała być matura.

Klasa	rok szkolny	uwagi
VIII	1947/48	powołanie klasy VIII
IX	1948/49	
X	1949/50	
XI	1950/51	pierwsza matura w historii istnienia szkoły

Przy tej okazji z fragmentarycznej prezentacji dokumentów należy z całą mocą jeszcze raz podkreślić, że twierdzenie, iż była to wyłączna inicjatywa kierownika szkoły Stanisława Zwierzyńskiego, jest nieuprawnione. Nawet w tym skromnym opracowaniu przy częściowej prezentacji odszukanych dokumentów archiwalnych wynika, że mógł być jedynie jednym z, wielu, którzy przyczynili się do powstania szkoły średniej w Rejowcu. Zapominanie o tym, czyni się wielką krzywdę tym wszystkim, którzy tak wiele czasu poświęcili na podniesienie rangi kulturalno – oświatowej Rejowca, która wywierała i wywiera w dalszym ciągu znaczący wpływ do dnia dzisiejszego. **Warto o tych ludziach też pamiętać.**

Budynek szkoły powszechnej wybudowany w latach 30 – tych XX wieku jak na warunki rejewieckie był bardzo okazały i bez trudu mógł pomieścić dzieci i młodzież do niej uczęszczających.

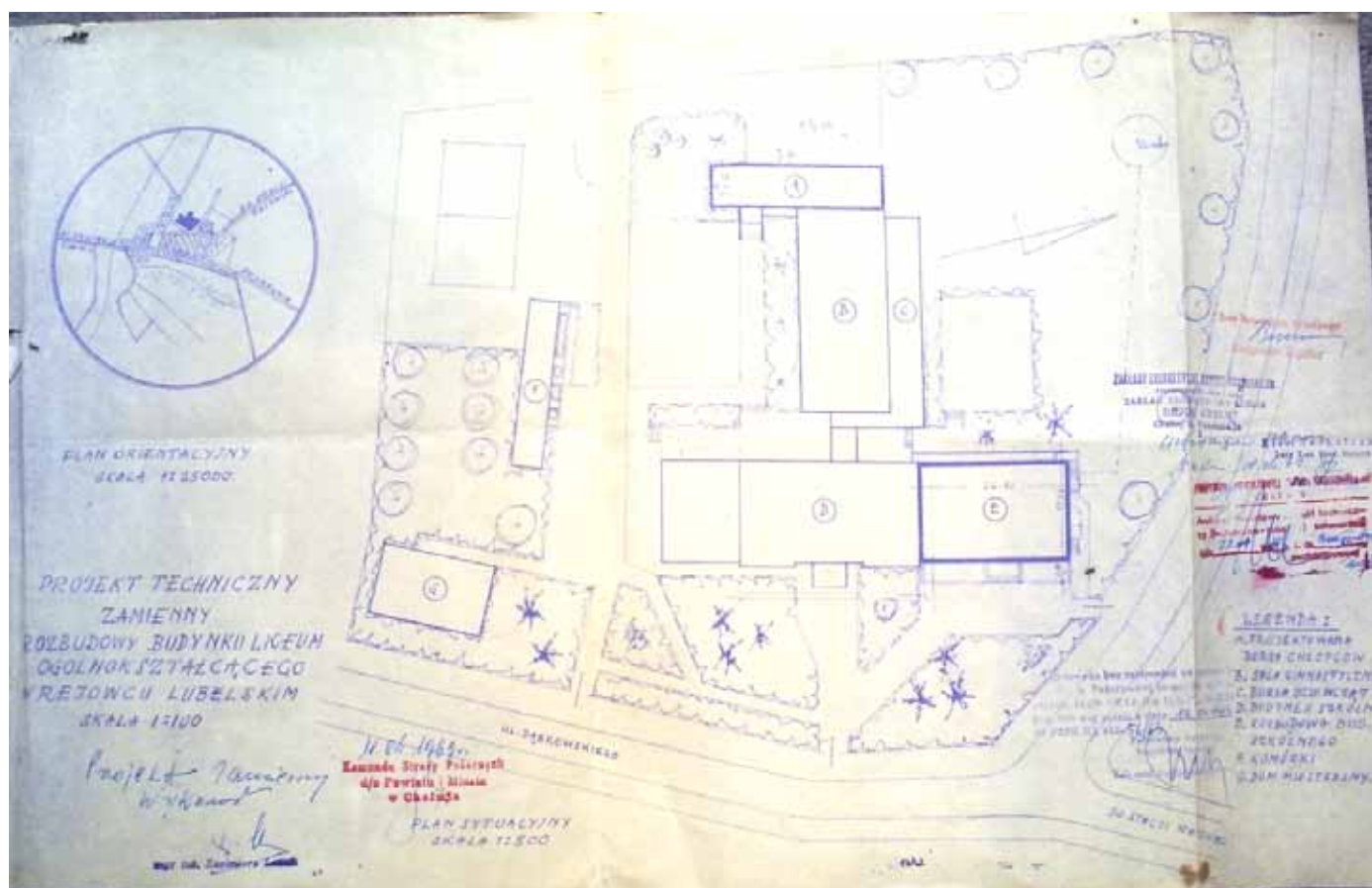
Dwie fotografie o różnych ujęciach. Na drugich planach budynek szkolny przed rozbudową.

Sytuacja zaczęła się komplikować od momentu powoływania do życia kolejnych klas LO. Liczba uczniów z roku na rok wzrastała. Sposobem na częściowe złagodzenie zaistniałej sytuacji było wprowadzenie tzw. dwuzmianowości (jedni uczyli się z rana a inni po południu). Na to wszystko zaczął nakładać się wyż demograficzny. Szkoła zaczęła pękać w przysłowiowych szwach. Zaczęto niektóre klasy przenosić na trzecią zmianę, czyli wieczorem. Jedynym ratunkiem w tej sytuacji była trwała poprawa warunków nauki poprzez rozbudowę bazy lokalowej szkoły.

W sprawach budowy i rozbudowy bazy materialnej szkoły należy oddać należną cześć i chwałę dyr. Stanisławowi Zwierzyńskiemu. Dzięki jego zaangażowaniu wyrastać zaczął w Rejewcu poważny ośrodek oświatowy niczym nieodbiegający od standardów miejskich.

Trud rozbudowy szkoły podjęto w roku 1959. Opracowano założenia architektoniczne, które w końcowej fazie miały spełniać oczekiwania oświatowe w Rejewcu. Założono etapowość prowadzonych prac W pierwszej kolejności rozpoczęto rozbudowę szkoły od skrzydła południowego.

Poniżej prezentowany projekt techniczny zakładający docelowy plan rozbudowy obiektów szkolnych przy ul. Henryka Dąbrowskiego, Liceum Ogólnokształcące i Szkołę Podstawową w zespole tzw. jedenastolatki.

Plan rozbudowy szkoły. Grubą linią zaznaczono skrzydło północne.

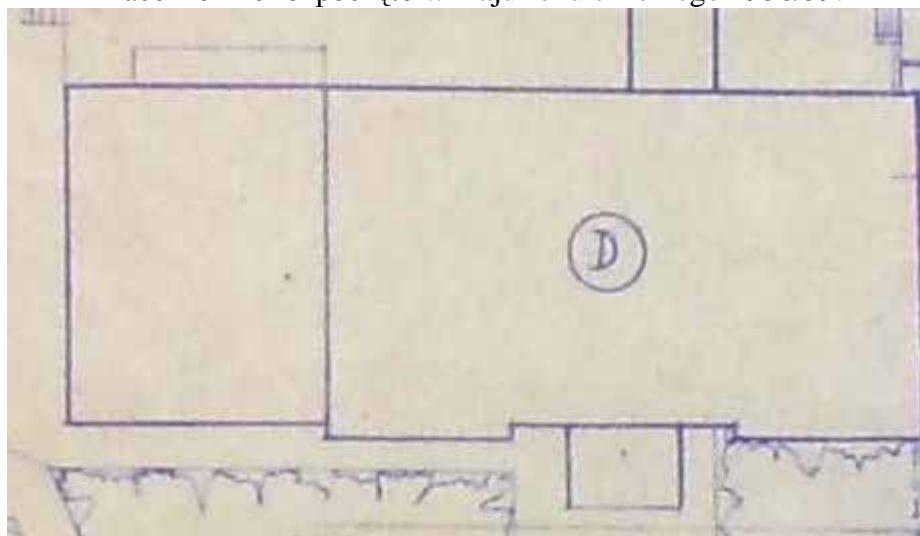
Legenda:

- A – projektowana bursa chłopców - 8,0 x 30,0
- B – sala gimnastyczna
- C – bursa dziewcząt
- D – budynek szkolny ze skrzydłem południowym
- E – rozbudowa budynku szkolnego (skrzydło północne) - 24,91 x 17,26
- F – mieszkanie woźnego, komórki i ubikacje
- G – stara szkoła (od 1931 roku mieszkanie kierownika szkoły i sala gimnastyczna)

Prace ziemne rozpoczęto wiosną 1959 roku. Wykonywano je tzw. „sposobem gospodarczym”. Oznaczało to, że gro środków finansowych i technicznych związanych z prowadzeniem prac budowlanych było opartych na społeczności lokalnej oraz przy dużym zaangażowaniu i pomocy zakładów pracy z tego terenu ujętych w systemie „czynów partyjnych”. Użyczano środków transportu i urządzeń mechanicznych. Przy nieskomplikowanych czynnościach pomagali rodzice uczniów. Uczniowie wykonywali wykopy pod fundamenty. Zwozili materiały budowlane. Pomagali w zwózce cegieł z Cegielni Horodyszczce. Pracowali przy ich załadunku i rozładunku. Kamień na fundamenty pochodził z przebudowy nawierzchni brukowanej Rynku w Rejowcu. Tak pozyskiwany materiał budowlany znosili uczniowie wszystkich klas przed każdorazowym rozpoczęciem zajęć lekcyjnych w czasie zarezerwowanym na tzw. apele poranne. Techniczny i merytoryczny nadzór nad budową spoczywał na władzach oświatowych powiatu jak i województwa. Nad całością prowadzonych prac czuwał dyrektor szkoły przy wydatnej pomocy Grona Nauczycielskiego. Zamiast suchych opisów zdecydowałem się na zamieszczenie poniżej fotografii z tamtego okresu, które moim zdaniem trafnie opisują obrazem trud wznoszenia południowego skrzydła szkoły, jako pierwszej fazy rozbudowy.

Budowa skrzydła południowego „widziana” obiektywem aparatu fotograficznego
Prace ziemne rozpoczęto w maju roku szkolnego 1958/59.

Na tym fragmencie planu oznaczono planowane skrzydło południowe szkoły.

Prace ziemne pod fundamenty i podpiwniczenie skrzydła południowego wykonywała młodzież szkolna.

Etapy stanu prac budowlanych.

Stan prac murarskich na dzień 10 marca 1960 roku

Stan prac na dzień 28 marca 1960 roku.

Stan prac na dzień 30 kwietnia 1960 roku

Transport materiałów budowlanych na miejsce pracy murarzy.

W roku 1961 oddano do użytku skrzydło południowe, w którym było 6 sal lekcyjnych i kotłownia centralnego ogrzewania

Zakulisowe intrygi wymusiły na nim odejście na emeryturę. Przerwana została realizacja śmiałych zamierzeń. Jego następcy niewiele zrobili dla poprawy i podwyższenia warunków nauczania w szkole w Rejowcu po za dyr. Janem Krzywickim, który dokończył rozpoczętą przez Zwierzyńskiego skrzydło północne szkoły. Żaden z nich nie podjął się roli „budowniczego”. Bez stresowe administrowanie w zupełności im odpowiadało. Dalsza realizacja śmiałych planów została zamrożona. Obecny stan mamy jak przed laty a nawet i gorszy.⁴

Etap V – od 1965 roku.

Skrzydło północne

---

⁴ Za takie słowa na pewno spotkam się z ostrą krytyką lokalnych władz, ale co myślałem kiedyś, myślę nadal i będę też dalej mówił i pisał to, co myślę. Kto przy zdrowych zmysłach wyprzedaje nieruchomości położone w tak atrakcyjnym miejscu. Dla przykładu: W sprawie zabytkowej starej szkoły, albo integralnej z budynkiem szkolnym stróżówki wraz z ciągami sanitarnymi. Parcela z boku szkoły zamieniona i sprzedana na ogródki działkowe zamiast utworzenia dogodnego z punktu swojego usytuowania kompleksu sportowego. Z wielkim trudem zdobyty plac od parafii Rejowiec szykowana i po części wówczas realizowana na wielofunkcyjny stadion szkolny. W konsekwencji zamieniono na wygon dla wybrańców grających tylko w piłkę nożną. Utwardzony plac pod lodowisko szkolne – okrojony i zamieniony na drogę dojazdowa do prywatnych posesji. A co z bazą sportową dziećmi i młodzieżą, nic. Ich sport szkolny ogranicza się teraz w obrębie sali gimnastycznej. Tzw. ogródek geograficzny słynny na całe województwo jeden z dyrektorów zamienił na prywatną hodowlę inwentarza, po jakimś czasie ciężki sprzęt zmiotł to z powierzchni ziemi. Nie bardzo rozumiem, dlaczego tworzoną tyle lat bazę i obiekty szkolne roztrwonione są za przysłowiowe srebrniki i to w świetle przepisów prawa. Moim zdaniem nie da się tego wytłumaczyć względami praktyczno - finansowo –oszczędnościowymi. Całkowity brak myślenia perspektywicznego o infrastrukturze oświatowej. Przyszłość? Jak będzie trzeba coś się wymyśli? Niech martwią się następcy.

Plan rozbudowy budynku szkolnego o skrzydło północne i zaznaczeniem bursy dla chłopców. Dokumentację zatwierdzono w 1965 roku. W nowym skrzydle miało powstać 14 sal lekcyjnych, podpiwniczenie przeznaczone na szatnie i stołówkę z odpowiednim zapleczem.

W roku szkolnym 1965/66 rozpoczęto budowę skrzydła północnego. Dość szybko wyciągnięto podpiwniczenie. W kosztach partycypowali: Komitet Rodzicielski, Gromadzka Rada Narodowa, Cukrownia Rejowiec. W 1966/67 kontynuowano budowę by w 1967/68 doprowadzić mury do wysokości I piętra. *(W najbliższym czasie ciąg dalszy nastąpi.)*

